

ORANJE- STAD 1 BESTOND NOG NIET

Sinds 2010 zijn Bonaire, Sint Eustatius en Saba een Nederlandse gemeente, maar een publieke regionale omroep à la RTV Rijnmond of Omroep Brabant kent de eilandengroep niet. Tv-coryfeeën Rik Felderhof en Harry de Winter, die op de eilanden wonen, willen die wel oprichten, maar dat gaat niet vanzelf. 'We worden simpelweg keihard gediscrimineerd!'

N

TEKST FRANK WAALS
FOTOGRAFIE HH

Niet alleen binnen de Nederlandse en Belgische landsgrenzen spreekt men onze taal, ook ver buiten Europa is dat op veel plekken het geval. Denk aan Suriname of de drie Caribische landen binnen ons koninkrijk: Aruba, Sint Maarten en Curaçao. Zij kennen hun eigen wetgeving en valuta, maar die zijn voor een deel gebaseerd op de onze. Op Bonaire, Sint Eustatius en Saba, de zogenoemde BES-eilanden, is dit anders geregeld. Met hen delen we niet alleen het woordenboek, maar ook het wetboek sinds zij in 2010 officieel een 'bijzondere gemeente' van ons land werden. Door de oprichting als 'openbaar lichaam' van artikel 134 van de Nederlandse grondwet – een benaming voor het voor een overheid mogelijk maken binnen een bepaald ruimtelijk gebied buiten de eigen landsgrenzen taken uit te voeren – werd het voor de eilandengroep mogelijk deze constructie aan te gaan.

Toch bleven de verschillen tussen Nederland en de lokale bevolking op de BES-eilanden groot, en ook nog altijd zichtbaar. Het minimuminkomen

ligt er beduidend lager, de scholing is niet te vergelijken met die in onze steden en ook de infrastructuur laat ernstig te wensen over. Het straten- en wegennet verkeert in deplorabele staat, terwijl de water- en elektriciteitsvoorziening door achterblijvende investeringen is uitgehold. Ruim 40 procent van de bevolking van slechts 20.000 zielen leeft in armoede. Een elfkoppige gemeenteraad, ook wel eilandraad genoemd, waakt over hen. Zij zijn verantwoordelijk voor overheidsinstanties en het laten draaien en opkrikken van de economie aldaar. Met veelvuldig ruziënde raadsleden en allesbehalve concrete plannen, valt er echter weinig beleid te voeren en dus hield Nederland lange tijd de hand op de knip.

Flink wat huiswerk

De kritiek dat Nederland de afgelopen achtehalf jaar te weinig voor de Antillen heeft gedaan, trekt staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Raymond Knops (CDA) zich sterk aan. Op Sint Eustatius beperkte hij inmid-

dels de macht van de eilandraad en stelde hij een regeringscommissaris aan, terwijl het bestuurscollege van Bonaire vorig jaar al werd opgeroepen met een stevig plan van aanpak voor de toekomst te komen. Afgelopen zomer bezocht hij het eiland, maar zonk de moed hem al snel na de landing in de schoenen.

Knops, destijds op een persconferentie: 'Het document met plannen dat ik heb gekregen, is niet rijp om onderdeel te zijn van een bestuursakkoord. Het is meer een visie met richtingen, niet meer dan dat. Mijn boodschap aan de raad was: er is al heel veel politiek, laten we alle elementen die beide partijen belangrijk vinden bij elkaar zetten en geen tijd verliezen met zaken waar we het toch al over eens zijn. De termijnen die in het document genoemd worden, zijn ook nog eens voor een groot deel na de eilandraad-verkiezingen (maart 2019, red.), maar op die manier kunnen we straks, met mogelijk allemaal nieuwe mensen, weer van voor af aan beginnen.'

Bonaire had dus flink wat huiswerk te doen en bleek te hebben geluisterd toen Knops afgelopen november terugkeerde. In de hoofdstad Kralendijk werd met Bonaires gezaghebber Edison Rijna alsnog een nieuw bestuursakkoord getekend. Knops: 'Mijn ambtstermijn loopt in 2021 af en ik wil voor die tijd echt nog wat dingen voor elkaar krijgen. In de loop van 2020 moeten de effecten van alle nieuwe maatregelen zichtbaar zijn. Van

kinderbijslag en AOW tot invoer van huursubsidie. Er is een nieuwe tijd aangebroken waarin Bonaire op mij en het kabinet kan rekenen om tegenstellingen weg te nemen en via samenwerking concrete resultaten te bereiken. Ik wil actie zien en dingen doen om het lot van de burgers te verbeteren.'

Halve interventie

Het akkoord staat garant voor de komst van extra kinderopvang, arbeidsbemiddeling en een duurzaam beleid voor de ontwikkeling van landbouw. Ook zal er een passende huursubsidieregeling worden ontwikkeld en vangt men aan met de bouw van vijfhonderd sociale huurwoningen. In het akkoord is onder meer opgenomen dat politiek Den Haag tot het einde van Knops' ambtstermijn de macht gedeeltelijk naar zich toetrekt, waardoor het akkoord door de lokale bevolking ook wel een halve interventie genoemd wordt. Feit blijft echter dat er nu eindelijk iets in gang gezet is en Knops zich het lot van de inwoners meer lijkt aan te trekken dan zijn voorganger Ronald Plasterk. Alleen al in zijn eerste jaar reisde hij vaker af dan Plasterk in zijn volledige vijfjarige termijn.

Verkiezingen zijn er ondertussen ook geweest. Met een lagere opkomst dan vier jaar geleden (64 procent tegenover 78 procent in 2015) kreeg de MPB opnieuw de meeste stemmen en klom >

'We horen al bijna een decennium officieel bij Nederland, maar wat radio en televisie betreft staan we gewoon in het verdomhoekje' – Rik Felderhof





Harry de Winter (I) en Rik Felderhof.



daarmee van drie naar vier zetels. De UPB zakte van drie naar twee en PDB blijft stabiel op drie zitten. In de top van de eilandraad is dus niet zoveel veranderd.

Keihard gediscrimineerd

Ondergeschoven kindje in al deze ambitieuze plannen is een professionele radio- en televisiezender met onafhankelijke journalistiek en nieuwsvoorziening. Lokale media zijn er wel, maar dan enkel commercieel of sterk politiek gekleurd omdat sponsors veelal politieke partijen zijn. Eerdere pogingen sinds 2010 om in Den Haag subsidie los te weken, liepen op niets uit, maar nu er weer een staatssecretaris met daadkracht actief is, hebben programmamakers Rik Felderhof (70) en Harry de Winter (69) de handschoen opnieuw opgepakt. De twee tv-coryfeeën komen al jaren op het eiland en zien de toekomst met Knops zonnig tegemoet.

Felderhof: 'Het werd tijd dat we weer eens wat perspectief kregen, want de rijke geschiedenis aan natuur, cultuur en geschiedenis verdient een plekje op de beeldbuis. Alleen daarmee kun je de mensen hier hun eigen traditie en identiteit garanderen, ook voor volgende generaties. We horen al bijna een decennium officieel bij Nederland, maar in de praktijk staan we, wat radio en televisie betreft, gewoon in het verdomhoekje.

'Het beleid is tot nu toe zo slopend en instabiel geweest, dat het eigenlijk ook geen wonder is dat niemand hier ooit iets voor elkaar heeft gekregen' – Harry de Winter

Bijna alsof we er eigenlijk toch niet helemaal bij horen. We worden simpelweg keihard gediscrimineerd.'

Collega De Winter vult aan: 'We zijn een Nederlandse gemeente geworden, maar worden niet als zodanig behandeld. De wetgeving is Nederlands geworden, het prijsniveau omhooggeschoten, maar verder lopen we hier nog behoorlijk achter. Ik hoop dat het nieuwe bestuursakkoord daar echt verandering in brengt, want zaken als huursubsidie, inkomensgelijkheid en uitkeringen zijn nog steeds geen kwart van wat het in Nederland is. Met deze staatssecretaris heb ik eindelijk het geloof dat er weer dingen mogelijk zijn en dus willen we graag met hem in gesprek. Ik kan hier wel leuk vakantie houden en kunstenaartje spelen, maar het zit in mijn aard me druk te maken om misstanden. Stilzitten is wat dat betreft dus geen optie.'

Nul op het rekest

Felderhof (*Villa Felderhof, De Stoel*) en De Winter (*IDTV, Wintertijd*) zien een volwaardige televisie-omroep voor zich, welke te vergelijken is met een grote regionale omroep hier, zoals RTV Rijnmond, Omroep Brabant, RTV Noord-Holland of RTV Drenthe. Volgens Felderhof biedt aansluiting bij de stichting Regionale Publieke Omroep (RPO) op het Mediapark, een speciale tak binnen de NPO, veel voordelen: 'Als onderdeel daarvan maak je direct aanspraak op het, voor een laag tarief, overnemen van afgeschreven camera's, montage-tafels en ander materiaal waar bijvoorbeeld de NOS niets meer mee doet. Ook levert het ons toegang op tot het complete archief van Beeld & Geluid, iets waar BES als Nederlandse gemeente überhaupt allang recht op zou moeten hebben. Het feit dat ons nog steeds de mogelijkheid niet is

geboden in het rijtje bestaande regionale zenders te worden opgenomen, is schandalig. Er zijn zoveel prachtige programma's gemaakt, ook voor kinderen, die je bijvoorbeeld op scholen kunt laten zien. Ik had als Hilversum en Den Haag zijnde de poorten daartoe allang wagenwijd geopend. De burelen in die twee steden zijn echter vastgeroest en het systeem is star en log. Pogingen van mensen voor ons liepen tot dusver op niets uit. Men kreeg stevast nul op het rekest.'

Onafhankelijk en transparant

De Winter: 'Het Nederlands beleid is tot nu toe zo slopend en instabiel geweest, dat het eigenlijk ook geen wonder is dat niemand hier ooit iets voor elkaar heeft gekregen. Kijk naar hoe de Fransen het doen op hun eilanden. De politiek is er Frans, de wegen net zo goed als in Europa en de arbeidsomstandigheden vergelijkbaar met overzee. Die kant moeten wij ook op, zodat er naast de gedwongen commerciële zenders met af en toe een donatie van de slager op de hoek of de politiek, ook een degelijke publieke regionale omroep ontstaat waar tegengeluiden te horen zijn en niemand kleur kiest. Onafhankelijk en transparant, te beginnen met een *Jeugdjournaal* en van daaruit verder bouwen. Kids van nu hebben de toekomst en wanneer je ze goede educatie biedt en opleidt, kunnen zij straks zelf de regie gaan voeren over een eigen omroep. Rik en ik kunnen dan op termijn terugtreden als bestuurders en het echt een project, dat nu nog de werktitel TV-BES heeft, voor en door locals laten zijn. Met een staatssecretaris die verantwoordelijkheid lijkt te willen nemen en de moeite neemt de materie te begrijpen, is de eerste stap daartoe in ieder geval gezet. De bewustwording van de noodzaak is er, nu nog de mensen en het budget. Uit mijn tijd als commissaris bij AT5 weet ik dat je bij zo'n zender dan over enige tonnen praat, de echt grote werken zelfs met circa een miljoen. Waarnemend Rijksvertegenwoordiger op het eiland, Jan Helmond, arrangeert voor ons een ontmoeting met Knops. Wordt vervolgd dus.'

Toegevoegde waarde

De Nederlandse Publieke Omroep laat in een reactie weten dat een omroepvereniging met leden geen optie is, maar een regionale omroepconstructie eventueel wel. Woordvoerder Thijs van Soest: 'De twee belangrijkste voorwaarden om een plek in het bestel te kunnen werven en als aspirant-lid te kunnen toetreden, is het principe dat je van toegevoegde waarde bent, en er is de ledeneis van minimaal 50.000 leden. Dat laatste is echter niet reëel, aangezien er maar 20.000 mensen op Bonaire wonen. De programma's van NPO 1, 2 en 3 zijn overigens al op de BES-eilanden

WAT ZEGT DE POLITIEK?

Op verzoek van Nieuwe Revu doken politiek Den Haag en de vertegenwoordigers op Bonaire in de materie. Waarnemend Rijksvertegenwoordiger Jan Helmond laat weten inmiddels een goed gesprek met Rik Felderhof en Harry de Winter te hebben gehad en positief tegenover hun plannen voor een nieuwe zender voor de eilandengroep te staan. Bij het ter perse gaan van dit nummer was staatssecretaris Knops op Bonaire en spraken zij met elkaar. 'Ik zal mij inspinnen om de juiste contacten voor de initiatiefnemers te leggen,' aldus Helmond.

te bekijken en worden via de lokale kabel gedistribueerd. Bovendien zijn de programma's ook te zien via ons gratis online platform NPO Start, zowel live als on demand, en via het rijke tv-archief via de thema-kanalen. Ook bieden we via de satelliet, kabel en online gratis BVN aan.'

Het idee omarmen

Gerard Schuiteman, bestuurslid van RPO, het door de minister van OCW aangewezen samenwerkings- en coördinatieorgaan voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op regionaal niveau, laat desgevraagd weten: 'Een onafhankelijke informatievoorziening op de eilanden zou eigenlijk niet mogen ontbreken, dus we omarmen dit idee ten volste. Een dergelijke omroep kan er de leefbaarheid en democratie ondersteunen en dat is waar we het uiteindelijk voor doen. Als NPO zijn we in eerste instantie aangewezen op Nederland en de provincies hier, maar we zijn van harte bereid om met onze kennis en ervaring onze input te leveren. Denk aan adviezen aan organisatorische kant om zo'n nieuwe informatiebron in te richten. Wanneer je de zaak langs de lat van de Mediawet legt, is het zaak bestuur en inhoud goed van elkaar te scheiden en ook manieren om commercie daar een plek in te geven is voor ons geen onbekend terrein. Richt je je bijvoorbeeld puur op informatievoorziening of hang je er ook een culturele component aan om de kleuren en identiteit van de regio een plek te geven, zoals ook bij onze regionale omroepen een vereiste is? Of wat te denken van slim werken nu de kosten voor technische apparatuur en het maken van een uitzending veel lager liggen dan pakweg twintig jaar geleden. Over dat soort zaken zijn we absoluut bereid mee te denken. Wanneer je bereid bent grotendeels op vrijwilligers te draaien, moet je met ongeveer een half miljoen euro ver kunnen komen. Denk aan drie à vier betaalde krachten, plus een hoofdredactionele en een zakelijke leiding, voorzieningskosten en een poule van enthousiaste mensen die er al wonen en je kunt met elkaar aan de slag.' ✕